

25 december 2018 Geef licht

Lezingen: Lucas 2 en Johannes 1 : 1 – 8

Het is weer kerst. We kunnen er niet aan ontkomen. De versierde straten, winkels en huizen. De deuntjes met de bekende kerstliederen in de winkelcentra, winkels die extra open zijn. En voor de kerstinkopen is meer dan 1 miljard uitgegeven. En dan doet Kerst ook altijd een speciaal beroep op ons gevoel. En vooral de kerstreclames. Ik vond het opvallend dit jaar. Hoeveel reclames gingen over mensen die gezellig bij elkaar kwamen, over samen kerst vieren. Moeilijke familiekwesties allemaal even aan de kant geschoven.

En dan wordt het kerstgevoel ook nog opgeroepen door de tijd van het jaar. Het is donker, regenachtig en vaak koud, je doet 's avonds vroeg de gordijnen dicht, het zijn momenten om gezellig bij elkaar te zijn.

En toch hoop ik ieder jaar dat er meer is. Het gaat toch ook om het verhaal dat we in deze dagen zo vaak horen en dat het begin van ons kerstfeest zal zijn.

En dat verhaal blijven wij ook hier vertellen. We hebben dat overbekende verhaal van kerst gehoord. Het roept altijd weer vertederende gevoelens op.

De geboorte van een kind is hoopvol, vol verwachting, je bent mét het kind op de toekomst gericht. We hebben wel gehoord dat de omstandigheden verre van gunstig waren. Je zult maar hoogzwanger op reis moeten. Je zult maar, in jouw toestand, geen plek hebben om je te rusten te leggen. Je geboorteplek zal maar een stal zijn, en je wieg een voederbak. Het eerste kraambezoek een stelletje herders, ook niet bepaald mensen van stand. We hebben het allemaal wel gehoord, maar de vertedering, het ontwapenende van het geboorteverhaal, wint het. Het kerstverhaal is een verhaal dat niet kapot is te krijgen.

En vanmorgen hebt u ook een tweede kerstverhaal gehoord. De evangelist Johannes vertelt ons een ander kerstverhaal, zijn geschiedenis van de komst van Jezus Christus in de wereld klinkt heel anders.

Zoals we het net gehoord hebben is het vooral niet het verhaal van Maria en Jozef, van die stal en de voederbak, herdertjes en engelen. Het enige wat je doet denken aan kerstsferen, is het Licht waar Johannes over spreekt.

Johannes geeft ons ook een kerstverhaal, maar dan heel anders. Een lied, een prachtig stukje taal. Een gedicht dat misschien nog wel veel meer zeggen kan dan Lucas met zijn stal en de herdertjes. Of in ieder geval iets geheel anders, iets schitterends.

‘In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God.’ Zo begint Johannes. In het begin, schrijft Johannes, was – het woord. Beter kan hij het niet zeggen. Beter is het niet te zeggen.

Wat is dat, een woord? Het ontstaat in je, als een gedachte, en dan komt het er gesproken uit. Wat ik nu zeg, was er al enige dagen, de woorden zijn ontstaan achter de computer in mijn studeerkamer, ijsberend door het huis, fietsend door het dorp. Ze staan hier op papier en gaan nu van mij naar u.

En als het goed is, en dat is het wonderlijkste van alles, dan komen de woorden die hier zo door de ruimte fladderen, bij u binnen, u hoort het. En wat u raakt, dat slaat u misschien op en dat neemt u mee, dat wordt eigen. Het gaat van mij naar u en het wordt van u. Het woord wordt dus geschapen, geboren, net zoals wijzelf: het was er al en ineens komt het eruit. En als het goed is, schiept het zelf ook: hele werelden ontstaan door het woord.

Niet alleen in verheven, geestelijk zin. Zeg ik ‘olifant’, dan zitten we hier bij elkaar opgeteld aan heel wat grote grijze dieren te denken. Een hele Afrikaanse steppe vol.

Maar ook andere werelden ontsluiten zich: zeg ik tegen één van onze kleindochters op enge toon ‘krokodil’, dan doet ze bang en komt ze dicht tegen me aankruipen. Angst en beschutting, fantasie, een grote wereld van voorstellingen kunnen door woorden geschapen worden. Maar: het lukt alleen als het woord gehoord wordt, ontvangen. Zeg je iets zonder dat een ander het hoort, dan is dat over het algemeen zinloos. Het woord heeft een ander nodig.

En zo heeft Johannes Jezus in het begin van zijn evangelie neergezet in heel zijn wezen. Gesproken, verwekt door God. Gesproken, gezonden tot ons, de hoorders. Een woord, ‘vol van goedheid en waarheid’, dat voor ons een wereld wil openen naar goedheid en ontferming, naar vrede en licht.

Er is nog iets anders eigen aan het woord: het is kwetsbaar, het kan worden misverstaan. Ik kan iets zeggen en daarmee A bedoelen, terwijl u B hoort. Het kan ook door onachtzaamheid of met boze opzet in het tegendeel veranderd worden. En dan is het goed als we tegen elkaar kunnen zeggen: ‘Dat heb ik zo niet bedoeld.’ Misschien zeggen we dat in de huidige tijd ook wel te weinig tegen elkaar. In al die discussie die we in het afgelopen jaar hebben gevoerd: over #metoo, over pieten over het klimaat.

Alles begint alles met woorden, ook ons Kerstfeest -
: Christus feest.

Johannes vertelt over het Woord dat het leven en licht is voor de mensen, dat schijnt in het donker. En daarmee laat Johannes zien dat het met Kerst niet zozeer gaat om de geboorte van een kindje in een stal, maar om Gods goedheid en waarheid die nu bij ons woont.

Zo schildert Johannes ons Kerst voor: in een mens van vlees en bloed, één van ons, iemand die we kunnen zien en navolgen, want Hij loopt op dezelfde wegen als wij, in Hem, in Jezus kunnen we lezen wat echt leven is en wat God met ons voor heeft.

Helend is Jezus allen nabij. Heiland wordt Hij – Heel- maker; reddend is Hij aanwezig in een gebroken wereld. Voor wie in zijn buurt is, is het alsof God zelf aanwezig is. In Hem komt God aan het licht, in Hem is God reddend aan het werk.

Dat feest- van Licht dat in de wereld komt - dat wordt over de hele wereld gevierd.

Het wordt ieder jaar weer verteld. Het kan niet vaak genoeg herhaald worden.

Hemel en aarde raken elkaar. Kerst brengt God en mensen samen.

En daarom horen die herders er zo bij. Juist zij. Want deze goede boodschap van God die ons menselijk bestaan deelt en het met zijn licht en zijn vrede gaat vullen, die boodschap zal het eerst gedeeld worden met deze - zeg maar - eenvoudige mensen van het veld. Zij horen er bij en zij mogen het weten. Als aller eersten. Maar wel zo, om het door te vertellen, wat ze dan ook doen.

Zo worden in het verhaal steeds nieuwe grenzen doorbroken, wordt de goede boodschap in steeds wijdere kring verbreid. Het licht gaat steeds meer schijnen.

Dat klinkt toch goed, vindt u niet. Ook wel kerstig, dacht ik zo. Wordt u er al een beetje warm van? Of... misschien staat uw irritatiemeter inmiddels in het rood. Want mooie woorden genoeg. Maar morgen of in ieder geval overmorgen, dan zijn we allemaal weer die mooie sfeervolle Kerststemming vergeten, dan zijn de mensen weer net zo als ze altijd zijn, en 'vrede op aarde' is dan weer ver te zoeken.

Tja, ook dat is waar.

Maar dan moeten we één ding bedenken: Kerst werkt alleen maar, als wij het laten gebeuren. Het wordt pas waar als wij het waar máken.

Het komt niet vanzelf naar ons toe. Je moet er voor in de benen en voor aan de slag. Zoals die herders op weg moesten gaan, eerst naar de stal toe, en daarna vanuit de stal, de wereld in.

Als wij de vrede van Kerst niet verspreiden, dan blijft het een binnenkerkelijk feest.

Als wij de vrede van Kerst niet uitdragen en delen, dan blijft het steriel, letterlijk onvruchtbaar.

Als wij niet doen wat het Kerstkind voor ons heeft gedaan, mens worden en de menselijkheid dienen, dan blijven het mooie maar krachteloze woorden.

Jezus, het Woord, dat licht brengt, die zijn leven begon als een kind, doet vanaf zijn geboorte een appèl op ons. Hij nodigt ons uit Hem na te volgen op de weg die Hij gaat. En kinderen van het Licht te worden.

Wat betekent het dán als we op het spoor van Gods licht
gezet zijn?

Door Kerst en de woorden van Johannes verandert onze
krant niet van inhoud. Die is nog steeds vol met de
verhalen van verdriet en ellende.

Hoewel, gistermorgen met het gedicht van Claudia de
Breij op de voorpagina van Trouw, werden we wel op
een ander spoor gezet.

De laatste regel van haar gedicht over kerst luidt:
Het gaat altijd over liefde. Het gaat altijd over licht.

Zoals Stef Bos zong: Geef licht!

Kerstfeest is de uitnodiging aan ons om het licht van dat
Kind door te geven: Geef licht.

Want Hij geeft licht. Voor een uitweg uit het donker,
voor wat er vaak niet is.

Dus geef licht, geef de liefde een gezicht.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

ds. Hillegonda Ploeger